

*FULLETS POLÍTICS EDITATS A OLOT DURANT  
LA GUERRA CIVIL, 1936-1939  
JORDI PUJIULA*

Com ja és conegut, l'esclat de la guerra civil el juliol del 1936 va provocar la desaparició de les revistes locals, els quatre setmanaris (*El Deber*, *La Tradició Catalana*, *La Ciutat d'Olot* i *Esquerra*) que s'editaven a Olot fins aleshores. D'aquestes, tan sols *La Ciutat d'Olot* aconseguí publicar un número, el dia 8 d'agost de 1936, però que ja no tingué més continuïtat per voluntat dels seus redactors davant l'exigència de la censura prèvia que imposà el Comitè de Milícies Antifeixistes<sup>1</sup>. Sobre la premsa que s'edità a Olot durant aquest període, aquesta es caracteritzà, com en altres comarques gironines, per l'escassetat i la irregularitat<sup>2</sup>. A Olot bàsicament podem parlar de la revista *Camarada*, òrgan local del Partit Obrer d'Unificació Marxista, i algunes publicacions efímeres i gairebé singulars, per les quals cal consultar encara la relació feta pel Dr. Joaquim Danés<sup>3</sup>, que fa referència a la revista escolar *Germanor*, la ja esmentada *Camarada*, de la qual diu que s'editaren quinze o setze números el 1937, i parla de dues edicions en multicopista: *Bancari Olotí* i *Butlletí del Casal Català-Olot*, així com el diari militar *República*, publicat a finals de gener de 1939 i datat a Olot. Més exhaustiu resulta el treball de Margarida Casacuberta sobre la premsa durant la guerra civil<sup>4</sup>. L'autora analitza les publicacions conegudes, bàsicament *Camarada*, a partir dels exemplars (dos

<sup>1</sup> PLANAGUMÀ I GELADA, Antoni, *La guerra civil a Olot. Memòries des de l'exili*. Nova Biblioteca Olotina. Olot. 2002.

<sup>2</sup> CORNELLÀ, Pere, "La premsa gironina en el context de la guerra", a *Revista de Girona*, núm. 116. Maig-juny 1986.

<sup>3</sup> DANÉS I TORRAS, Joaquim, *Exposició Bibliogràfica Conmemorativa del Centenari de la Premsa Local Olotense 1859-1959*. Ajuntament d'Olot. 1959.

<sup>4</sup> CASACUBERTA, Margarida. "La Premsa", dins *La guerra civil a Olot*. Edicions Municipals núm. 33. Olot. 1986.

d'un total de quinze o setze) dipositats a la Biblioteca Municipal. Encara avui hem de consignar la impossibilitat de consultar tots els números editats per aquesta revista, atesa la destrucció que se'n féu després de la guerra, i assenyalem que entre la Biblioteca Marian Vayreda i l'Arxiu Històric Comarcal només es poden consultar els números 2, 3, 8 i 11 d'aquesta revista. Margarida Casacuberta esmenta encara una altra edició en multicopista: *Ajut Català*, i assenyalala també l'edició a Olot, els últims dies de la guerra, de la revista *Treball*, òrgan general del Partit Socialista Unificat de Catalunya.

Tot i així, és evident que la informació política se seguí produint durant la guerra civil a Olot. La guerra civil espanyola fou un bon banc d'assaig de propaganda política, i els fullets editats compliren sovint una tasca important<sup>5</sup>. En aquest sentit s'han estudiat especialment els fullets editats pels governs, republicà i franquista, per a la propaganda a l'estranger. Però no són gaire coneguts els fullets editats a escala local.

Els fullets editats a Olot compliren en cert sentit la funció informativa que la manca de premsa (llevat de la del POUM) havia tallat, i més en uns moments de greu crisi i de disputes prou violentes entre els partits i els sindicats que imposaren el seu domini en la situació revolucionària del juliol de 1936. En aquest treball he intentat donar notícia i catalogar els fullets, pasquins i edicions efímeres, de contingut polític, editats a Olot des de l'agost del 1936 fins a les darreries del 1938, obtinguts amb la recerca dels fons de la Biblioteca Marian Vayreda (BMV), l'Arxiu Històric Comarcal (AHCO), especialment els fons provinents de l'arxiu Casulà i de l'arxiu Joaquim Danés i Torras, l'Arxiu Municipal (AM), així com els existents a l'arxiu de l'autor (AJP).

Val a dir que he obviat la prou abundant producció de bans per part del Comitè de Milícies Antifeixistes primer<sup>6</sup>, i més endavant pel Consell Municipal d'Olot, (Departament de Defensa, Departament de Proveïments, etc.) recollits en l'Arxiu Municipal (prop de 250 bans), atès que solen ser fulls mecanografiats o bé, si són editats, fan referència a disposicions administratives ciutadanes: municipalització

●

<sup>5</sup> PIZARROSO QUINTERO, Alejandro, *Historia de la Propaganda. Notas para un estudio de la propaganda política y de guerra*, Madrid, EUDEMA, 1993.

<sup>6</sup> *Ban* per iniciar la instrucció premilitar de les lleves del 1934 i el 1935, així com la inscripció de voluntaris pel front (27 d'agost de 1936). Impremta Aubert. AM.

de la vivenda<sup>7</sup> i pagament de lloguers, crides de lleves o llistes de preus a regir pels queviures<sup>8</sup>, el racionament, etc. També la delegació d'Olot del Consell de Banca, Borsa i Estalvi edità un fullet<sup>9</sup>. Tot i així, he inclòs un fullet (núm. 10) editat pel Consell Municipal sobre la municipalització de la vivenda pel seu contingut polític més que administratiu. També he obviat els fullets de propaganda d'espectacles, especialment sessions de teatre i de cinema, convocatòria de mitings, etc. editats per diferents partits i sindicats, tot i que sovint contenen abundants missatges i consignes polítiques, que podem trobar en els arxius esmentats<sup>10</sup>.

Del conjunt de fullets cal assenyalar primer que no podem tenir la certesa d'haver recollit tots els que s'editaren a Olot (vegeu el fullet núm. 25, que fa referència a un altre prèviament editat i del qual no he aconseguit veure cap exemplar), atès el fet que ja hem assenyalat de la seva destrucció en acabar la guerra, i no tant per part dels guanyadors (que com sabem feren una exhaustiva depuració de la Biblioteca Municipal i s'incautaren d'abundós material de partits i de particulars) com per part de la gent que, per por de comprometre's, destruí una gran quantitat de papers, edicions i documents, després del febrer del 1939.

En segon lloc, cal veure com una gran part de les edicions corresponen als problemes de proveïments d'aliments a la població, la regulació dels preus i les manifestacions i tensions polítiques que això comportà. Un altre grup de fullets, prou abundant i interessant, correspon a les disputes entre els comunistes del PSUC d'una banda, i la CNT i el POUM de l'altra, que desembocaren en els anomenats Fets de Maig del 1937, i significaren la liquidació d'aquest últim partit. En aquest sentit, cal consignar la notable edició de fullets per part del PSUC,

<sup>7</sup> *Serveis Municipalitzats. Olot.* Comunicació a l'Ajuntament dels estatges desocupats. 21 d'abril de 1937. Signat: L'alcalde J. Guillen. I el conseller regidor de serveis municipalitzats. M. Sánchez. Imp. Aubert. AHCO.

<sup>8</sup> L'Associació Sindical i Cooperatista de Treballadors del Camp de la Comarca d'Olot va editar també fullets, dirigits als seus associats, sobre el control del bestiar, i dictà normes i preus del bestiar i productes agrícoles (7 de setembre de 1936), així com una llista de preus a regir per a la setmana del 14 al 21 de setembre, fins a nova ordre (setembre del 1936). Són de la Impremta Alzamora i es troben a l'Arxiu Municipal.

<sup>9</sup> *D'interès per als posseïdors de valors estrangers.* Amb referència al Decret de la Conselleria de Finances d'entregar els valors estrangers a la Tresoreria de la Generalitat (9 d'octubre de 1936). Sense peu d'impremta. AM.

<sup>10</sup> *El Ferrer de Tall*, Funció teatral a benefici dels hospitals de sang, pels membres de la Concentració d'Esquerra Republicana (12 de setembre de 1936). *Cinema benéfico pro Refugiados*, organitzat per la CNT, AIT, FAI i Federació de Sindicats Únics (8 de novembre de 1936). *Grandios Miting Sindical*. Organitzat per la UGT (21 de novembre de 1936), etc. AM.

partit que, com veurem, es convertí en hegemònic a mesura que avançà la guerra (el POUM disposava aleshores de la seva pròpia revista, *Camarada*, fins a mitjan 1937), i al qual també trobaren les rèpliques que li feren els altres partits i sindicats del Consell Municipal. Cal convenir, doncs, que els fullets editats durant la guerra civil constitueixen una font d'informació molt valuosa per entendre aquest període, més si tenim en compte l'absència de premsa (i les dificultats de consultar-la) que la guerra va provocar.

Finalment, cal esmentar la troballa d'una publicació, més que no pas un fullet (núm. 27), no mencionada fins ara, editada a Olot amb motiu de l'acte de comiat de les Brigades Internacionals, que tenien a Olot un centre de recuperació, amb els discursos que es pronunciaren durant l'acte.

Els fullets han estat classificats per ordre cronològic. La majoria són en català, a una sola cara, i aproximadament de la mida d'un foli, llevat d'algunes excepcions que s'esmenten. I pel que fa a les impremtes, la més activa fou la Impremta Aubert, però cal mencionar també el treball de la Impremta Alzamora i les Gràfiques Minerva, durant aquells anys. Ateses les dificultats de publicar íntegrament el text dels fullets, he optat per assenyalar els seus encapçalaments i consignes (sovint amb un to emfàtic i propagandístic), tot i que alguns encapçalaments es repeteixen: «Al poble», «A tots els treballadors»,... He fet un breu resum del contingut i dels paràgrafs que m'han semblat més significatius, i també esmento les signatures, la datació, els peus d'impremta, la mida en centímetres i l'arxiu on localitzar-los.

Núm. 1

**Las Juventudes Libertarias**  
**F.A.I.**

Fullet que editen en castellà *“las Juventudes Libertarias que terminan de nacer en Olot”*, en què es convida els joves a adherir-s’hi. Es declaren secció de Cultura de la Federació Anarquista Ibèrica, fins que no es resolgui si les Joventuts Llibertàries de Catalunya havien d’ingressar o no a la Federación Ibérica de Juventudes Libertarias.

Defineix els seus objectius i la mena de joves, simpatitzants amb l’anarquisme, que volen que ingressin en les seves files: *“Para ingresar en ellas, se necesita ser responsable, conocer donde se ingresa, tener una conducta intachable, ser amante del estudio y de la actividad. Como no es un organismo de masas sino de selección, interesa la calidad, sino intelectual porque eso no puede exigirse: si moral.”*

*“Jóvenes bondadosos, humanistas, dignos; esos son los que deben pertenecer a las Juventudes Libertarias, que son los que se dan cuenta de la realidad social del momento.”*

***“Todos para uno y uno para todos. Salud.”***

Signat: *Las Juventudes Libertarias de Olot.*  
Domicilio Social: *Paseo Barcelona, 8- Olot.*

Sense data, probablement agost del 1936.

26 x 18 cm.

Impremta Aubert.

AHCO

Núm. 2

### 6 d'Octubre

*“Els partits signats i organitzacions sindicals conviden a tot el poble ANTIFEIXISTA a la magna manifestació que es celebrarà en commemoració de la gloriosa gesta revolucionària i en homenatge a tots els caiguts en la lluita contra el feixisme.”* Els representants de les organitzacions faran al·locucions, i també s’anuncia que *“Al mateix temps es canviarà el nom d’alguns carrers; donant-los-hi els d’alguns companys caiguts en la lluita.”*

***“Antifeixistes tots, assistiu-hi.”***

Signatura: Partit Obrer d’Unificació Marxista  
Joventut Comunista Ibèrica  
Partit Socialista Unificat de Catalunya  
Joventut Socialista Unificada de Catalunya  
Acció Catalana  
Unió Agrària  
Unió General de Treballadors

Sense data (primers d’octubre del 1936).

Impremta Aubert.  
32 x 21,5 cm.

AHCO

Núm. 3

### **Unió General de Treballadors**

#### **La nostra posició davant el nou consell Municipal**

Fullet editat per la UGT en què protesta per la seva exclusió del nou Consell Municipal que s'acabava de formar el 16 d'octubre de 1936.

Considera que la UGT, *“l'organització que aplega més treballadors a la nostra localitat”*, ha de tenir representació en el consell, i es queixa que en aquest hi hagi *“una creixuda representació petit-burgesa que no és cap garantia per la revolució social”*, així com que la CNT amenacés de retirar-se del Consell Municipal si la UGT hi tenia representació.

Hi ha una nota d'avís de convocatòria de les diferents seccions sindicals per definir la posició.

Signat: el Comitè Executiu de la UGT.

Data: 17 d'octubre de 1936 (figura a mà a l'arxiu).

Impremta Aubert.  
22 x 32,5 cm.

AHCO



*Núm. 4*

**Com enganyaven als catòlics de bona fe, els bisbes, frares i capellans,  
i tota aquesta classe de vividors a costa del poble**

Fullet editat amb motiu de la destrucció de les despulles de santa Faustina, que es guardaven a la casa Solà-Morales, i que foren exhibides i cremades al Firal, el 24 de desembre de 1936. De caràcter marcadament anticlerical, denuncia la suposada incorruptibilitat del cos de la santa: *“Aquest cos no es mantenia intacte com deien aquesta gent, ja que tot és a base de cotó, filferro i trossos de roba”*. I acaba amb un *“CIUTADANS! Veniu a presenciar aquesta farsa. La religió és l’opi del poble.”*

Signat: el comitè de Defensa,  
M. Sánchez

Sense data. Finals de desembre de 1936.  
17 x 25 cm.  
Impremta Aubert.

BMV

Núm. 5

**Comitè Local del Socors Roig Internacional  
(Secció Catalana)**

Fullet de presentació de la formació a la ciutat del Comitè Local del Socors Roig Internacional. S'hi destaca la seva tasca d'ajuda als combatents, les víctimes del feixisme, els deportats, els emigrats... *“En aquesta lluita entre les forces democràtiques i reaccionàries, els millors combatents, els defensors més abnegats de la llibertat, són detinguts, processats, torturats, desterrats i assassinats. El S.R.I. és necessari per a organitzar l'ajuda moral, material i jurídica d'aquestes víctimes, és la Creu Roja popular de milions d'homes i dones sense distinció de partit i nacionalitat que lluiten per idees generoses i volen viure en una societat més justa i humana.”*

*“Ciudadans tots antifeixistes, ingresseu al Socors Roig Internacional.  
Recordeu-vos dels caiguts per la lluita antifeixista.”*

Signat: el Comitè Local.

Impremta Aubert.

20 x 29 cm.

Data: Olot, 30 de gener de 1937.

BMV

### A tots els ciutadans

Resposta del Comitè de Proveïments d'Olot i comarca, representat per la UGT, la CNT i la Federació de Rabassaires, per les acusacions que s'havien fet contra aquest comitè, a causa de l'augment de preus. *“Del no volguer-se augmentar els preus, ens trobaríem que la nostra Comarca quedaria desproveïda de productes alimenticis per aquells intermediaris que avui per desgràcia encara hi fant negoci acostes de la situació actual que viu el poble.”*

*“Malgrat totes aquelles contrarietats que estem topant, la Comarca d'Olot és una de les tals que gràcies la bona administració no s'ha troba amb l'escassetat de productes com s'han trobat d'altres.”*

Demanaven que per solucionar el problema es regularitzés un preu únic per tot Catalunya pel que fa als aliments.

Data: Olot, febrer de 1937.

Impremta Aubert.  
21 x 32 cm.

AHCO

Núm. 7

C.N.T.

A.I.T.

**La Federació Local de Sindicats Únics al Poble d'Olot**

Resposta del sindicat a la manifestació que s'havia produït el dia abans a Olot per l'escassetat i els preus dels aliments de primera necessitat. *“Tocant a les causes que originen la carestia desmesurada de les subsistències, motiu pel qual fou la manifestació d'ahir en fórmula que podem qualificar de contrarevolucionària, consisteixen en part en el fenòmen que va lligat a tota guerra.”* Els autors ho atribueixen a la “quinta columna” local i a les “hordes del reaccionarisme cavernari”. Assenyalen que, tot i que la comarca de la Garrotxa és una de les més ben proveïdes, els pagesos porten a vendre els seus productes a les comarques veïnes, on paguen millor.

La crida acaba demanant l'ajut solidari de la federació local de la UGT.

Signat: la Federació Local de Sindicats Únics  
CNT

Data: Olot, 5 de febrer de 1937.

Impremta P. Alzamora.  
19,5 x 27,5 cm.

AHCO

*Núm. 8*

**SINDICAT ÚNIC DEL'ENSENYAMENT I PROFESSIONS LIBERALS**  
**Clivillers, 3, Olot**

Fullet que convida a l'afiliació tots els treballadors de l'ensenyança, els homes de carrera, els artistes, els publicistes i els estudiants.

Signat: el comitè.

Data: Olot, març de 1937.

Impremta Aubert.

22 x 15,5 cm.

AJP

*Núm. 9*

**Pins del Vallés  
Juventudes en pié de guerra!**

**Jóvenes de Catalunya, ¡arriba los corazones!**

Crida que fa el Partit Socialista Unificat de Catalunya als joves d'entre 17 i 20 anys per enquadrar-se a l'Exèrcit Juvenil de Catalunya, que significava fer un mes d'instrucció a Pins del Vallès (nom que es donà aleshores a Sant Cugat del Vallès).

*“¡Arriba los corazones!. ¡Viva Pins del Vallés!. ¡Viva el Ejército Juvenil Popular de la revolución!”*

*“(Para alistar-se: PARTIDO SOCIALISTA UNIFICADO DE CATALUNYA - Radio Olot)”*

Sense signatura.

Sense data: març del 1937?

Fullet en castellà.

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.

21 x 22 cm.

AHCO

*Núm. 10*

**Ciudadans:**

El problema dels lloguers va fer editar aquest fullet per part del Consell Municipal. *“L’atur obrer, la substitució d’aquella «ben entesa» i humiliant caritat cristiana (?), i fins l’empar que cal donar a les famílies ex-propietàries o ex-rendistes que en aquests moments es troben a la misèria, representen una càrrega tan grossa pel Consell Municipal, que aquest no pot pas cobrir, faltat com està de recursos propis, i amb les ales eixalades, en ésser-li derogada la facultat de cobrar un impost de guerra.”*

*“El Consell Municipal espera que tothom es donarà compte de la imperiosa obligació de pagar puntualment el lloguer de l’estatge que hom habita, puix que cap antifeixista, i especialment els de classe treballadora, no voldran que amb el seu egoisme mesquí quedi declarat el pacte de la fam a un grup prou numerós de conciudadans nostres.”*

El Departament de Serveis Municipalitzats acordava el cobrament dels lloguers corresponents als mesos de gener i febrer.

*“Feu-vos, doncs, un deure, el pagar el lloguer del vostre estatge.”*

Signat: l’alcalde, J. Guillen.

El conseller regidor de Serveis Municipalitzats, Marian Sànchez.

Data: Olot, 1 d’abril de 1937.

Impremta Aubert.

32,5 x 22,5 cm.

AHCO

Núm. 11

### AL POBLE:

Els sindicats locals insten a la revalorització del preu de la vivenda, que l'agost de 1936 s'havia reduït de forma automàtica un 50%. *“Davant la crisi de treball que venen atravesant els obrers de la Construcció, que des del començament de la guerra i de la revolució no han treballat més de trenta hores setmanals, i que durant molts mesos han tingut treball sols per a vint hores a la setmana.”* La recaptació que s'obtingui es vol destinar a realitzar obres en la mateixa finca *“per a aconseguir donar feina als treballadors del ram de la construcció, per a que puguin percebre un jornal normal (...) i a la vegada millorar les condicions d'higiene dels estatges, puix que són moltes les finques d'Olot que no reuneixen les condicions sanitàries que la llei exigeix.”*

Es fa avinent també que una delegació de la comissió d'administració de la propietat urbana i del comitè d'enllaç de les Centrals Sindicals Obreres CNT - UGT del ram de la construcció, passarà per totes les cases per fer l'estudi.

Signat:

Federació Local de Sindicats Únics

CNT - AIT

Federació Local de Sindicats Únics

UGT

La comissió d'administració de la propietat urbana.

El president, Marian Sanchez.

Data: Olot, 17 de maig de 1937.

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.

21,5 x 22 cm.

AHCO



*Núm. 12*

**C.N.T.**

**A.I.T.**

**F.A.I.**

A Tots els treballadors:

Fullet editat per les forces anarquistes locals, després del Fets de Maig del 1937.

*“Després dels luctuosos i sagnants fets ocorreguts a Barcelona, tràgic corol·lari d’una intensa campanya contra l’esperit revolucionari(...). El Feixisme emboscat a la reraguarda, adreça els dards verinosos de la calúnnia i difamació contra les nostres organitzacions(...). El centre de gravitació d’aquestes difamacions radica(...) darrera els taulells de molts comerços de la localitat,(...) que sense escrúpols de consciència ens atribueixen la culpa de la manca de subsistències i de la carestia de les mateixes.”*

El fullet acaba amb una crida a la unitat: *“Tenim també l’enemic comú per abatre. UNIM-NOS TOTS! formant un bloc compacte i indestructible, si volem ésser invencibles.”*

Signat: Federació Local de Sindicats Únics, Federació Comarcal de Sindicats Únics. Agrupació Anarquista FAI, Joventuts Llibertàries.

Data: Olot, maig de 1937.

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.

AHCO

Núm. 13

### **Les Joventuts Llibertàries de Les Fonts de Begudà**

#### **A tots els veïns del poble i contorns**

Fullet editat per les Joventuts Llibertàries de Fonts de Begudà (nom que es donà aleshores a Sant Joan les Fonts), que fa una crida exposant el que és i significa l'organització, i per tal d'aconseguir inscripcions entre el jovent. Es tracta de l'únic fullet d'un poble de la Garrotxa que no és Olot.

*“El dijous de cada setmana en el nostre local farem lectura comentada o charla, i el dissabte també de cada setmana hi haurà charla o conferència.”*

*“Penseu que com més cultivats, que com més educats estiguin els pobles, més ben regit anirà tot, i el progrés avançarà sense tanta convulsió violenta, sagnant...”*

Signat: les Joventuts Llibertàries de les Fonts de Begudà.

Data: maig de 1937.

Impremta Aubert.  
20 x 27,5 cm.

AHCO

*Núm. 14*

**El magnífic discurs que Lluís Nicolau d'Olwer  
pronuncià en l'Assemblea d'Acció Catalana Republicana,  
el dia 13 de juny del 1937**

Els anomenats Fets de Maig del 1937 varen provocar una retallada de les competències de l'Estatut de Catalunya, i en especial van provocar que l'ordre públic passés a dependre de l'Estat. El discurs de Nicolau d'Olwer que analitza la situació a Catalunya en aquells moments fou publicat per la delegació local d'Acció Catalana. És l'únic fullet conegut editat per aquesta organització, tot i que durant la guerra s'edità a multicopista un butlletí del Casal Català.

*“Quan algú diu que Catalunya ha estat un destorb a la guerra, ha estat absent de la guerra, no és pas just. Catalunya ha fet per la guerra més del que ningú no ha fet. Catalunya, dins de casa seva ha impedit la guerra. Si totes les terres d'Espanya s'haguessin comportat com Catalunya, no hi hauria hagut guerra.(...)”*

*Si lluitem contra el feixisme per antidemocràtic, i al mateix temps aterrem la base democràtica de la nostra vida autònoma, ¿on és, catalans, el nostre seny?.(...)”*

*Hem suprimit l'explotació de l'home per l'home, però si la substituïm l'explotació de l'home per l'organització (Estat, comitè, sindicat, o el que sigui) què hem guanyat (...).*

*Cal guanyar la guerra i per guanyar-la calen moltes coses. Primer que tot, però, exèrcit. Exèrcit vol dir engrandiment i disciplina al front, disciplina i treball a la reraguarda.”*

Sense signatura.

Sense data: juny del 1937.

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.

Fullet a dues cares.

31 x 33,5 cm.

AHCO

Núm. 15

C.N.T.      UNDOCUMENTO INTERESANTE      A.I.T.

**Ante la persistencia de la campaña difamatoria en torno a los sucesos de Barcelona, la CNT se dirige a todas las conciencias honradas del país**

Document del Comitè Nacional de la CNT, fet a València, en què s'expliquen amb tot detall els Fets de Maig de Barcelona del 1937, així com la posició de la Central Sindical. Es tracta d'un document que narra, des del punt de vista de la central sindical anarquista, el fets ocorreguts a Barcelona durant aquells dies de maig.

Els apartats de què consta el document són: *“Los hechos. Antecedentes. Actitudes durante los sucesos. Después de los hechos. Ahora.”*

El fullet s'acusa directament: *“Aiguadé, Dencás, Mussolini, Casanovas, Lluhi y Vallescá, Ventura Gassol, Sancho, Xicota, Polo, Castañer y otros que silenciamos, agrupados en un siniestro plan de traiciones y complots. Ahí estan los responsables de los sangrientos sucesos de Barcelona.”*

*“Pero a la C.N.T. NO LA EXTERMINARAN LOS TRAIADORES. A la C. N.T. sólo se la supera trabajando con más honradez, nobleza y austeridad que ella. Y eso no son capaces de hacerlo los personajes de la intriga catalana.”*

Signat: el Comitè Nacional.  
València, juny de 1937.

Data: Olot, juny de 1937.

En castellà.  
Impremta Aubert.

32 x 45 cm.

AHCO

Núm. 16

### A TOTS ELS OBRERS I CAMPEROLS

*“Fa molt de temps que els dirigents trosquistes del POUM venen desenrotllant una llavor de provocació i espionatge a la reraguarda, disfressats d’ultra-revolucionaris, per a millor complir amb el seu comès d’agents de la reacció.”*

Amb aquesta virulència comença el fullet editat pel PSUC d’Olot contra el POUM. Es fa ressò de les acusacions que es fan contra el POUM a la premsa de Barcelona, a partir dels Fets de Maig de 1937. A la vegada, s’aprofita per criticar la política de defensa d’aquest partit que han fet els altres partits a l’Ajuntament d’Olot. I rectifiquen la seva inicial posició per considerar ara que els representants del POUM no poden formar part del consistori.

*“Treballadors de tots els països, uniu-vos!. Per l’aplastament del feixisme!. Pel triomf de la República Democràtica de nou tipus!. Visca l’Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, Pàtria del proletariat mundial!. Visca el Partit Socialista Unificat de Catalunya!”*

Signatura: el Comitè del Radi: el secretariat.

Data: Olot, juliol de 1937.

43 x 32 cm, 2 columnes.

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.

AJP

*Núm. 17*

### **AL POBLE TREBALLADOR D'OLOT**

Fullet editat per la col·lectivització dels obrers forners per desfer “*la nuvolada de desprestigi amb que s’ha voltat la naixença de la nostra Col·lectivització*”. Es fa esment de la voluntat d’aconseguir una més “*acurada i higiènica fabricació del pa*”, i la “*probabilitat d’una rebaixa en els preus*”.

S’anuncien els quatre punts de venda de pa que hi haurà a la població.

Signat: la Junta d’Obrers Forners.

Data: 30 de juliol de 1937.

Impremta Aubert.  
32 x 21 cm.

AJP

Núm. 18

PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA – RADI OLOT

### **Els provocadors trosquistes en acció**

El fullet s'emmarca en la lluita entre el PSUC i el POUM, arran dels Fets de Maig, i es fa ressò de la nota del Ministeri de Justícia del Govern de la República:

**¡ESPIES....!**

**Atestat contra deu elements del P.O.U.M. i un de Falange**

**Se'ls ha trobats complicats en afers d'alta traïció**

En aquesta nota es dóna notícia de la detenció dels dirigents del POUM, i també de la detenció dels dirigents locals Llorenç Sala i Pelegrí Serrat i 400 afiliats més de les comarques de Girona quan participaven a una concentració de poumistes a la platja de Pals.

*“En tenir coneixement d'això l'Alcalde d'Olot, i veure que els seus còmplices estaven empresonats, es traslladà immediatament a Girona per a utilitzar la seva influència personal i la del seu càrrec i possiblement invocant el nom del Municipi, per a aconseguir la llibertat d'aquests provocadors i espies que conspiren contra el Govern i per tant contra tots els obrers i camperols.”*

El fullet carrega contra l'alcalde d'Olot i els altres partits de l'Ajuntament per haver defensat els poumistes. Fins i tot demana la destitució de l'alcalde Ramon Calm.

*“Es vergonyós i escandalós que es permetin pels cafès, carrers i altres llocs públics d'aquesta Ciutat, converses i xerramendusques, atacant d'una manera descarada als Presidents de la República i de la Generalitat, i murmurar sense solta i amb falsetat els combatents del front i els seus caps responsables.”*

*“Treballadors, en guàrdia tots contra els enemics del poble!”*

*Morin els provocadors espies del Feixisme!.*

*Visca el Govern de Front Popular!.*

*Visca la República!.”*

Signat: el Comitè del Radi-Olot.

El secretariat.

Data: Olot, agost de 1937.

Impremta P. Alzamora, Olot.

1 foli a dues cares.

21 x 32 cm.

AHCO

Núm. 19

**Partit Socialista Unificat de Catalunya – Radi d’Olot**

**A TOTS ELS OBRERS I CAMPEROLS**

Fullet en què el PSUC denuncia els preus dels aliments, i ofereix una taula comparativa entre els preus de la Generalitat i els Preus de les Gavelles a Olot, sensiblement més cars. Interessant per analitzar el cost de la vida en aquells temps de guerra.

S’insta també a l’aplicació del decret sobre la regulació dels preus dels queviures, fet per la Presidència de la República a València, el 29 d’agost de 1937.

*“Maniobres, no!. Aplicació immediata de la taxa fixada pel Govern*

*Treballadors: vigileu per a fer complir la taxa que ha decretat el Govern de la República!.*

*¡Visca la República Democràtica de nou tipus!.”*

Signatura: el Partit Socialista Unificat: el Comitè del Radi.

Sense data (primers dies de setembre de 1937).

Impremta P. Alzamora.  
19,5 x 29 cm.

AHCO



Núm. 20

### Al poble d'Olot

Resposta dels partits a un fullet editat pel PSUC (Radi Olot), contra el Consell Municipal i en especial al departament de proveïments i el preu dels aliments. S'emmarca en les tensions dels fets de Maig del 1937, i la lluita política que els seguí, fins a l'eliminació del POUM de la política catalana i de l'Ajuntament en particular.

*“Si els preus no han estat mòdics com voldríem, com voldria tot el poble i la Conselleria de Proveïments és perquè la Delegació Comarcal, a mans del P.S.U.C. (radi Olot) no ha trobat la manera de proporcionar queviures al preu que desitjaríem i que acabaria amb el martiri a què estan condemnades les famílies necessitades.”* En aquest sentit es fan comparacions entre els preus dels productes proporcionats per la Delegació de Proveïments i els productes que ha calgut anar a comprar a França.

També es critica que s'insti a l'aplicació d'un decret que no ha estat dictat per la Generalitat sinó pel govern de la República.

Signat: Esquerra Republicana de Catalunya. Federació Local de Sindicats Únics (CNT). Partit Obrer d'Unificació Marxista. Casal Català (Acció Catalana Republicana). Sindicat Agrícola. Sindicat Mercantil (UGT).

Data: 6 de setembre de 1937.

Impremta P. Alzamora.  
21 x 34 cm.  
BMV

Núm. 21

**Partit Socialista Unificat de Catalunya – Radi Olot**

**CARTA OBERTA**

a la *Federació Anarquista Ibèrica*, a la *Confederació Nacional del Treball*, a la *Unió General de Treballadors*, a *Esquerra Republicana*, a la *Unió de Rabassaires*, a *Acció Catalana Republicana* i a *Izquierda Republicana*.

En uns moments en què ja sembla consolidat l'Exèrcit Popular i fins s'han produït algunes victòries a Brihuega, Penyarroya, Belchite... el PSUC constata que la rereguarda és el punt negre per la unitat dels partits antifeixistes, ja que la "*seva moral està per dessota de la moral dels nostres fronts*". En aquest sentit fa una crida per a la creació del Front Popular Antifeixista a Olot, que havia quedat molt malmès després dels Fets de Maig de 1937. I convoca una reunió per al 2 d'octubre de 1937 a l'Ajuntament. El PSUC fa en aquest fullet quinze propostes, que en diu "*Programa local de realitzacions immediates*", entre les quals: foment del treball a les Indústries de Guerra; denúncia, expulsió i depuració dels enemics del Règim; lluita contra l'agiotisme i control de preus; protecció a les Cooperatives Agràries de Producció i de Consum; municipalització de les indústries d'embotits, de farina i de pa, així com dels estatges urbans, i rebaixa dels preus dels lloguers...

Signat: el Comitè del Radi Olot,  
el secretari general,  
R. Peña

Sense data (finals de setembre de 1937)

Impremta Aubert.  
21 x 43 cm.

AHCO

*Núm. 22*

### AL POBLE ANTIFEIXISTA D'OLOTI COMARCA

Proclama d'unitat i de suport al Govern per part dels partits i sindicats que formen el Consell Municipal, ja que *“les necessitats de la guerra ens priven alguna vegada de la lectura de la premsa”*. Ja no hi figura el POUM. Per evitar la propagació de rumors falsos des de les ràdios faccioses, anuncien les úniques mesures que en tems de guerra es poden adoptar contra els traïdors a la pàtria. I en aquest sentit s'afirma que *“la possessió d'un aparell de ràdio ha d'equivaler a una credencial de veterania antifeixista”*.

Signatura: Esquerra Republicana de Catalunya. Partit Socialista Unificat. Casal Català (Acció Catalana Republicana). Unió de Rabassaires de Catalunya. Unió General de Treballadors. Confederació Nacional del Treball.

Data: finals de 1937?

Impremta Aubert.

19,5 x 22 cm.

AJP

Núm. 23

### **A mis amigos de Olot y público en general**

Fullet editat en castellà per E. Fuentes en què desmenteix la notícia apareguda a la premsa de Barcelona sobre la Quinta Columna en la qual apareix mencionada una persona dels seus mateixos cognoms, “*la casualidad hace que lleve el mismo nombre y primer apellido como el mio, es por lo que me interesa hacer constar y acalarar, en bien mio y en el de mi familia residente en Olot*”. Aquest text també fou publicat a la premsa barcelonina, el 29 de setembre de 1937.

Signat: E. Fuentes.

Data: Barcelona, 4 d’octubre de 1937.

Impremta, sense peu.  
15,5 x 18 cm.

AHCO, procedent del fons Casulà

*Núm. 24*

### **ROBES D'ABRIC PERALFRONT**

Fullet en què es demana roba i donatius en metàl·lic per als combatents al front, d'acord amb les peticions dels comissaris de l'Exèrcit de l'Est.

**Poble d'Olot, dissabte i diumenge, dies 13 i 14 del corrent, es passarà a domicili a sol·licitar roba:** *Pensa en els que lluiten i tenen fred!*

Signat: Consell Municipal. Confederació Nacional del Treball. Unió General de Treballadors. Casal Català (Acció Catalana Republicana). Esquerra Republicana de Catalunya. Federació Anarquista Ibèrica. Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya. Izquierda Republicana. Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya. Joventuts Llibertàries. Joventuts del Partit Socialista Unificat de Catalunya. Olot Futbol Club. Partit Socialista Unificat de Catalunya. Sala Vayreda. Socors Roig Internacional. Unió Sindical i Cooperativista de Treballadors del Camp d'Olot.

Data: novembre de 1937.

Impremta: sense peu.  
16 x 21 cm.

AHCO

Núm. 25

**A l'opinió pública  
A les masses revolucionàries**

***La insídia i la calúmnia, arma dels covards.***

Resposta dels dirigents del PSUC d'Olot, Carles Torán i Francesc Massegur, que havien estat expulsats del partit. “*Ultratjats públicament per un anomenat Comitè d'un partit de masses.*”

En cinc punts exposen que el partit és dirigit per “*elements absents de tota línia política, d'un partit de classe, sense una preparació política Marxista, Leninista, sense haver lluitat la majoria d'ells en els rengles polítics o sindicals*”. També fan referència al fet que el partit havia editat un full amb la notícia de l'expulsió d'aquests dos militants. Fan la proposta d'una assemblea per discutir la qüestió, boicotejada segons diuen pel Comitè local, i estan disposats a acceptar una controvèrsia pública.

*“Consignes nostres: Proletaris de tots els països, uniu-vos!  
Visca la Tercera Internacional Comunista!  
Visca la lluita Antifeixista! I Mori el feixisme!”*

Signat: Carles Toran i Francesc Massegur.

Sense data: 1938?

Impremta Aubert.  
21,5 x 32 cm.

AHCO

*Núm. 26*

**Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya**  
Secció Olot

Crida als estudiants a enquadrar-se a la FNEC. Anuncien que aviat podran tenir local propi, i saluden els professors dels diferents centres docents de la ciutat, així com els estudiants de la FUE, refugiats a Olot, que han hagut d'abandonar les seves llars.

**Per la Cultura! Per els nostres drets!! Avant!!**

Signat: la FNEC  
la junta.

Sense data: maig del 1938?

Sense peu d'impremta.  
22 x 15,5 cm.

AHCO

Núm. 27

**HOMENAJE**  
**de Despedida del Frente Popular de Olot a las**  
**BRIGADAS INTERNACIONALES**

En aquest cas es tracta d'una publicació de vuit pàgines editada amb motiu de l'homenatge de comiat de les brigades internacionals instal·lades a Olot i altres pobles de la comarca com la Vall de Bianya i Castellfollit de la Roca. Recull les al·locucions, totes elles patriòtiques i de clar contingut polític, pronunciades durant l'acte. Es tracta d'una publicació no ressenyada fins ara, a la bibliografia local.

Recull els discursos següents:

Camarada Hans Braun, capità, comandant del Centre de Recuperació de les Brigades Internacionals.

Camarada Gabriel Chivot, comissari de guerra del Centre de Recuperació de les Brigades Internacionals.

Camarada Rogelio Peña, representant del Front Popular d'Olot.

Coronel comandant militar de Girona, Pérez Farràs.

Camarada Enrique Burch i Fina, comissari municipal d'Olot.

Secretari general de l'Aliança Juvenil Antifeixista d'Olot.

Dones Antifeixistes.

Comitè comarcal del PSU de la Garrotxa.

Els nens d'Olot.

Signat: Frente Popular.

Olot

Data: finals d'octubre de 1938.

En castellà. 8 pàgines.

Sense peu d'impremta.

22 x 32 cm.

AHCO



*Núm. 28*

**S.I.A. parla al poble amb motiu de  
l'Aniversari de Madrid i de Durruti**

Fullet editat per la Solidaritat Internacional Antifeixista, recordatori i exaltació de la defensa de Madrid i de la mort de Durruti.

*“HAURIA RESISTIT MADRID SENSE DURRUTI? SENSE LA RESISTÈNCIA DE MADRID NO HAURIA CANVIAT, TAL VEGADA, TOT EL PROCÉS DE LA NOSTRA GUERRA?”*

*Acaba amb una crida a la “Solidaritat amb el Madrid màrtir i heroic. És la millor ofrena a la memòria de Durruti.”*

En el mateix fullet s'anuncia la creació del seu servei de paquets al front, amb una expedició que sortiria del 19 al 21 de novembre.

Signat: la Secció Espanyola de Solidaritat Internacional Antifeixista.  
l'Agrupació Local d'Olot.

Data: Olot, novembre de 1938.

Fullet a dues cares (castellà i català).

Imp. Gràfiques Minerva, Olot.  
21,5 x 32 cm.

AHCO